

Міністерство культури України

*Державний науково-методичний центр
змісту культурно-мистецької освіти*

«СХВАЛЕНО»

Науково-методичною радою
Державного науково-методичного центру
змісту культурно-мистецької освіти
Протокол № 1
від «16» липня 2019 р.

**Типова навчальна програма з навчальної дисципліни
«ТАНЕЦЬ»
елементарного підрівня початкової мистецької освіти**

**Київ
2019**

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «Танець» елементарного підрівня початкової мистецької освіти. Київ, 2019. 21 с.

- Укладачі:
- Р. І. Самойленко** – викладач хореографії, методист коледжу хореографічного мистецтва «Київська муніципальна академія танцю імені Сержа Лифаря»;
 - Г. А. Смоленцева** – викладач-методист хореографічних дисциплін Вінницької музичної школи № 2;
 - С. М. Трускалова** – методист вищої категорії наукового підрозділу – відділу формування і моніторингу змісту та якості культурно-мистецької освіти Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти, викладач хореографічних дисциплін коледжу Луганської державної академії культури і мистецтв, викладач вищої категорії;
 - Т. Ю. Шухардіна** – директор, викладач хореографічних дисциплін КПНЗ «Школа мистецтв естетичного виховання» м. Щастя Новоайдарського району Луганської області, викладач-методист.
- Провідний консультант:
- В. В. Вантух** – директор Дитячої хореографічної школи при Національному заслуженому академічному ансамблі танцю України ім. Павла Вірського, народна артистка України, заслужений діяч мистецтв України.
- Рецензенти:
- В. В. Дольчук** – викладач хореографічних дисциплін Святопетрівської дитячої школи мистецтв, художній керівник зразкового художнього колективу ансамбль народного танцю «Барвінок», начальник творчого відділу Національної хореографічної спілки України, заслужений працівник культури України, відмінник освіти України;
 - О. П. Копильчак** – викладач-методист, викладач вищої категорії, голова (завідувач) циклової комісії хореографічних дисциплін КЗОР «Львівського коледжу культури і мистецтв», член Національної хореографічної спілки України;
 - О. М. Нестеров** – завідувач відділення народного танцю Коледжу хореографічного мистецтва «Київської муніципальної академії танцю імені Сержа Лифаря», заслужений артист України, викладач-методист.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
1. Мета навчальної дисципліни, мета та завдання нормативного змісту навчальної дисципліни «Танець»	4
2. Результати навчання	5
3. Форми організації освітнього процесу	6
4. Поточний та підсумковий контроль, оцінювання навчальних досягнень учнів	7
5. Вимоги до матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу	10
6. Нормативний зміст, обсяг та результати навчання	10
7. Список рекомендованої літератури	17
ДОДАТКИ	18

ВСТУП

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «Танець» (далі – навчальна програма) – документ, що визначає нормативний зміст, обсяг та результати навчання учнів початкової мистецької освіти елементарного підрівня хореографічного спрямування.

Навчальна програма встановлює мету, завдання навчальної дисципліни, перелік ключових компетентностей, рекомендовані форми організації освітнього процесу та види навчальних занять, форми і засоби поточного та підсумкового контролю, рекомендації щодо його проведення, а також критерії оцінювання рівня досягнення результатів навчання.

Опанування нормативного змісту навчальної програми дає можливість здобувачам освіти застосовувати набуті в процесі навчання компетентності, визначені освітньою програмою з хореографічного мистецтва, у своєму повсякденному житті, а також продовжити навчання на наступному підрівні початкової мистецької освіти за фахом або спорідненим видом мистецтва.

Навчальна програма орієнтована на здобуття початкової хореографічної освіти елементарного підрівня в мистецьких школах (хореографічних школах або хореографічних відділеннях мистецьких шкіл), а також може бути використана іншими суб'єктами освітньої діяльності, які реалізують програми позашкільної освіти за мистецьким напрямком.

Нормативний зміст навчальної програми розрахований на дітей, які розпочинають навчання в 6-7 років (перший клас початкової загальноосвітньої школи), а також може бути реалізований у навчанні осіб старшого віку, які не мають початкових компетентностей, формування яких передбачено цією навчальною програмою. У разі навчання осіб, старших за 6-7 років, кількість років навчання для опанування змісту навчальної програми може скорочуватись з урахуванням психофізичного розвитку учня/учениці, його/її можливостей, темпу опанування ним/нею нормативного змісту для досягнення результатів навчання, передбачених для четвертого року здобуття освіти на елементарному підрівні. У цьому випадку виклад передбаченого матеріалу ущільнюється шляхом відведення меншої кількості годин на той чи

інший модуль програми.

Нормативний зміст навчання базується на традиціях української, західноєвропейської та інших світових хореографічних шкіл та враховує сучасні потреби особистості у творчому самовираженні.

Навчальна програма є основою для розроблення викладачем робочої навчальної програми з дисципліни «Танець», в якій конкретизується: тематика; послідовність викладу навчального матеріалу; заходи поточного контролю та обсяг годин на опанування учнем/ученицею змісту навчальних модулів відповідно до їх здібностей та можливостей.

1. Мета навчальної дисципліни, мета та завдання нормативного змісту навчальної дисципліни «Танець»

Мета навчальної програми – узагальнення та систематизація нормативного змісту навчання в логічній послідовності для досягнення учнями визначених освітньою програмою нормативних результатів навчання шляхом застосування комплексу художньо-педагогічних методів, підходів та інструментів.

Мета опанування нормативного змісту навчальної програми – виховання естетичного ставлення до хореографічного мистецтва, набуття учнем/ученицею основ хореографічної культури і виконання ним/нею танцювальних елементів та їх образно-комбінованих форм відповідно до віку з належним ступенем емоційної, художньої та пластичної виразності.

Зміст навчання передбачає:

1. Формування початкових хореографічних навичок:

виконання танцювальних елементів та їх образно-комбінованих форм відповідно до віку;

емоційність і точність, музикальність та пластична виразність.

2. Усвідомлення необхідності безпеки танцювальних рухів.

3. Здатність виконувати прості завдання відповідно до навчальної програми під безпосереднім керівництвом викладача.

4. Формування навичок концертного виступу.

Реалізація змісту навчання, визначеного навчальною програмою, спрямовано на виконання таких **завдань**:

у когнітивній (пізнавальній) сфері – формування знань, розуміння основ хореографії; вміння застосовувати опановані спеціалізовані фізичні навички та елементи в танцювальних комбінаціях, у завершених хореографічних творах; усвідомлення необхідності безпеки танцювальних рухів;

у ціннісно-мотиваційній сфері – розвиток творчих здібностей учнів у процесі оволодіння хореографічним мистецтвом; сприяння розвитку здатності до творчого самовираження за допомогою здобутих навичок і вмінь; заохочення прагнення учня/учениці до навчання і самореалізації за межами мистецької школи; вміння працювати в колективі;

в емоційній сфері – розвиток естетичних почуттів, смаків, виховання емоційно-вольових засад особистості, позитивних якостей характеру; створення

цілісних хореографічних образів із застосуванням уяви і фантазії, поєднуючи сприйняття музики і казкових або літературних героїв;

у психомоторній сфері – формування здатності учня/учениці до концентрації уваги, досягнення точності виконання початкових практичних завдань та дотримання рекомендацій щодо них, виховання здатності «реагувати та чути» викладача, опанування навичок копіювати і повторювати рухи.

Зміст програми включає поєднання в навчальній дисципліні «Танець» елементів ритмопластики, класичного та народно-сценічного танцю в єдиному процесі формування в учня/учениці хореографічно-мистецьких компетентностей, віднесених до елементарного підрівня початкової мистецької освіти.

2. Результати навчання

Опанування учнями нормативного змісту навчальної програми надає такі результати навчання, що визначені освітньою програмою з хореографічного мистецтва:

демонструє елементи exercise класичного танцю біля станка та на середині зали, використовуючи V позицію ніг;

вміє виконувати прості танцювальні елементи під безпосереднім керівництвом викладача;

володіє елементами віртуозної техніки:

- різновиди обертасів;
- різновиди «голубців»;
- різновиди обертів на місці і в просуванні тощо;

виконує основні рухи народного танцю;

вміє відтворювати прості хореографічні образи, застосовуючи уяву і фантазію;

поєднує в танцювальному номері сприйняття музики і казкових або літературних героїв;

демонструє елементи партерного уроку;

розрізняє засоби виразності хореографії (рух, міміка, жест, музика, костюм, декорація тощо);

демонструє вправи на розвиток танцювальної координації на середині зали;

вміє емоційно пережити ігрову ситуацію і проявляє артистизм у танцювальних номерах;

називає види вивчених танців;

володіє сценічною культурою (знає правила поведінки під час публічного виступу).

3. Рекомендовані форми організації освітнього процесу та види навчальних занять

Освітній процес у межах навчальної програми здійснюється у формі навчальних занять, заходів поточного та підсумкового контролю.

Основною рекомендованою формою організації освітнього процесу в межах навчальної програми є *груповий урок*. Наповнюваність груп для досягнення очікуваного результату складає в середньому 12-15 осіб. Навчальні групи 3-4 року навчання, в разі наявності можливості поділу на повноцінні групи, можуть бути поділені на окремі класи хлопчиків та дівчат.

Під час проведення навчальних занять викладач застосовує такі педагогічні методи:

мовний (пояснення, бесіда, словесний коментар викладача під час виконання рухів);

наочний (показ, демонстрування емоційно-мімічних навичок, спостереження);

практичний (ігровий прийом, змагання (перепляс), повторності рухів, фіксація окремих етапів хореографічних рухів);

психолого-педагогічний (педагогічне спостереження, індивідуальний, диференційований підхід до кожного/кожної учня/учениці, контрастне чергування психофізичних навантажень, педагогічна оцінка виконання танцювальних вправ);

інтегрований.

Іншими формами організації освітнього процесу також є: екскурсії, віртуальні подорожі, перегляди вистав, виставок, відвідування концертів, квести, які педагогічний працівник організовує в межах уроку або в позаурочний час.

Навчальною програмою також щорічно передбачені до 6 резервних годин, які використовуються викладачем для реалізації індивідуального підходу та забезпечення кожного/кожної учня/учениці можливістю опанувати нормативний зміст навчальної дисципліни в індивідуальному темпі.

Важливим компонентом хореографічного мистецтва є музичний супровід, який повинен відповідати змісту навчальних завдань. Обов'язковою умовою є наявність у залі музичного інструмента (фортепіано, баян тощо) або медіапрогравача для аудіозаписів. Музичне оформлення занять необхідно добирати з урахуванням вікових особливостей дітей.

Навчальна програма розрахована на 35 навчальних тижнів на рік. Зазначений в навчальній програмі розподіл годин між модулями/темами є орієнтовним. За необхідністю і виходячи з наявного матеріально-технічного забезпечення, викладач може самостійно змінювати обсяг годин, виділених на вивчення окремих модулів/тем, у тому числі самостійно формувати змістове наповнення, переносити модулі/теми, змінювати послідовність їх вивчення.

Під час реалізації навчальної програми викладацька спільнота закладу, авторський колектив або викладач можуть запропонувати створити власні навчальні програми предметів або курсів на основі типової навчальної

програми, внести доповнення до мінімального обсягу навчального матеріалу або змінити послідовність його втілення.

Викладач має право на академічну свободу (свободу викладання, вільний вибір форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі), педагогічну ініціативу та розроблення власного/власної (авторського/авторської) методу / прийому / методики з описом педагогічної проблеми та оригінальних шляхів її вирішення, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення очікуваних результатів, зазначених у навчальній програмі.

1. Поточний та підсумковий контроль, оцінювання навчальних досягнень учнів

Контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюються на основі систематичного відстеження їхнього індивідуального розвитку в процесі навчання. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного/кожної учня/учениці в навчанні, а визначення особистих результатів учнів шкільного віку не передбачає порівняння з досягненнями інших.

Поточний контроль є оцінюванням прогресу учня/учениці, що дає змогу викладачеві відповідним чином адаптувати освітній процес. Використання поточного оцінювання дозволяє відстежувати особистісний розвиток дитини, хід опановування нею компетентностей освітньої програми та вибудовувати індивідуальну освітню траєкторію.

Інші компоненти поточного контролю (аналіз допущених учнем/ученицею помилок і труднощів, що постали перед ним/нею) та конкретні вказівки про те, як покращити досягнутий результат не є предметом розгляду на першому році навчання. Проте це стає актуальним на подальших навчальних етапах елементарного підрівня.

Поточний контроль досягнення учнем/ученицею результатів навчання здійснюється переважно у формі:

- контрольного уроку;
- відкритого уроку;
- іспиту;
- клас-концерту;
- практичного показу;
- концертної діяльності.

Підсумковий контроль здійснюється на останньому році навчання за навчальною програмою з урахуванням динаміки зростання рівня навчальних досягнень учня/учениці у формі практичного показу (або іспиту), під час якого відбувається оцінювання досягнутих учнями результатів навчання.

На 1-2 роках навчання контрольні заходи проводяться двічі на рік із *вербальним оцінюванням*; на 3-4 роках навчання контрольні заходи проводяться двічі на рік та підлягають як вербальному, так і *бальному оцінюванню*.

Поурочне вербальне (формувальне) оцінювання передбачає діагностику досягнутих результатів і має 4 рівня: *високий, достатній, середній, початковий*.

Орієнтовні приклади висловлювань вербального оцінювання за рівнями:

Високий: «*Ти справжній майстер (митець)*»; «*Дуже задоволена своєю роботою*»; «*Чудово!*»; «*Бездоганно виконана робота!*»; «*Довершено!*»; «*Зразково!*»; «*Надзвичайно!*».

Достатній: «*Гарно виконано*»; «*Мені приємно бачити твої успіхи (роботу)*»; «*Ти вже багато чого вмієш*»; «*Молодець!*»; «*Дуже добре!*»; «*Погоджуюсь із тобою*».

Середній: «*Досить добре*»; «*Значно краще*»; «*Досить вдало*»; «*Радію за тебе*»; «*Потребує додаткової роботи*»; «*Необхідно допрацювати*»; «*Варто приділити увагу*».

Початковий: «*Старайся, будь уважним*»; «*Зосередься, зверни увагу на...*»; «*Доклади більше зусиль*»; «*Ти розумієш правильно*»; «*Вже значно краще*»; «*Я вірю в тебе*».

Для **підсумкового (семестрового) вербального** оцінювання результатів навчання за навчальною програмою пропонується система з чотирьох рівнів:

«має значні успіхи» – високий рівень;

«демонструє помітний прогрес» – достатній рівень;

«досягає результату за допомогою вчителя» – середній рівень;

«ще потребує уваги і допомоги» – початковий рівень.

На 3-4 роках навчання бальне оцінювання передбачає поділ досягнутих результатів на 4 рівня (*додаток 1*):

1. Початковий (1-3 бали).

2. Середній (4-6 бали).

3. Достатній (7-9 балів).

4. Високий (10-12 балів).

Зміст і форми поточного та підсумкового контролю досягнення результатів навчання за навчальною програмою «Танець» надано в *додатку 2*.

Оцінювання на завершальному році опанування навчальної програми «Танець» за елементарним підрівнем здійснюється у формі практичного показу, на якому демонструються саме завдання останнього модуля четвертого року навчання. Під час підсумкового контролю оцінюються всі компоненти навчального матеріалу: техніка виконання, точність відтворення танцювальних елементів, виконання вправ із належною емоційністю, ступінь засвоєння віртуозної техніки (трюків) з урахуванням індивідуальних можливостей кожного/кожної учня/учениці.

Нижче наведено зразок Свідоцтва досягнень з навчальної дисципліни «Танець» учнів першого-другого років навчання. Для учнів третього-четвертого років навчання досягнення оцінюються за відповідною шкалою балів (наприклад, високий рівень досягнень «має значні успіхи» дорівнює 10-12 балам).

Свідоцтво досягнень з навчальної дисципліни «Танець»

Характеристика особистих досягнень учня/учениці	має значні успіхи	демонструє помітний прогрес	досягає результату з допомогою викладача	потребує подальшого вдосконалення
Виявляє інтерес до навчання.				
Активно, старанно працює на уроці.				
Доброзичливо ставиться до оточуючих.				
Співпрацює в колективі з іншими учнями.				
Дотримується правил техніки безпеки під час уроку, гри, відпочинку.				
Піклується про стан свого тіла.				
Знаходить успішні шляхи вирішення в нестандартних ситуаціях під час практичного показу.				
Виявляє здатність опрацьовувати навчальний матеріал за допомогою викладача.				
Знає і розуміє термінологію під час уроку (класичного та народно-сценічного танцю, ритмопластики).				
Демонструє володіння елементами партерної гімнастики.				
Демонструє володіння елементами ехерсізе класичного танцю біля станка та на середині зали.				
Демонструє володіння елементами народного танцю на середині зали.				
Демонструє володіння віртуозними рухами (трюками).				
Демонструє володіння трамплінними стрибками.				
Відтворює прості хореографічні образи, застосовуючи уяву і фантазію.				

Свідоцтво рекомендовано заповнювати кожного семестру або раз на рік.

5. Вимоги до матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу

Для результативного проведення уроків із навчальної дисципліни «Танець» в освітньому закладі необхідно дотримуватися відповідних вимог до матеріально-технічного забезпечення:

зала для уроків хореографії має бути добре освітленою, легко провітрюваною, просторою, з відповідним покриттям підлоги;

дзеркала (за їхньою допомогою кожен учасник під час заняття має можливість перевіряти правильність виконання вправ та дотримання вимог викладача);

тренувальні станки: два круглі поручні бажано з твердих порід деревини (дуб, ясен, граб) діаметром 6-8 см прикріплюються за допомогою металевих кронштейнів паралельно до стіни чи підлоги танцювальної зали. Відстань від підлоги до нижнього поручня повинна дорівнювати 65-75 см для дітей, і 95-105 см для дорослих. Станок від стіни встановлюється на відстані 25 см, а проміжок між кронштейнами – 2,5 м;

репетиційна форма: для дівчат – купальники та трико, поверх яких одягається спідничка – кльош або хітон; для хлопців – футболка з короткими рукавами, шорти або трико. Одяг для учасників повинен бути зручним, таким, що не заважає рухатись;

спеціальне взуття для занять класичним танцем (балетне взуття) і народно-сценічним танцем (туфлі або чоботи на шкіряній підшві). Підбори у дівчаток не повинні перевищувати 1,5-2,0 см;

килимok для занять партерною гімнастикою.

Додатково рекомендовано технічне оснащення: медіапрогравач для аудіозаписів, ноутбук (комп'ютер) для використання програм для урізноманітнення освітнього процесу.

6. Нормативний зміст, обсяг навчальної дисципліни та результати навчання

І рік навчання			
Навчальні модулі	Зміст навчання	Середня кількість годин	Результати навчання
<p>Модуль 1. Найпростіші відомості про анатомічну будову тіла. Елементарні танцювальні кроки. Музично-ритмічні навички.</p>	<p>1. Техніка безпеки, правила поведінки і обладнання танцювальної зали. 2. Найпростіші відомості про анатомічну будову тіла (права, ліва рука; права, ліва нога; корпус; голова). 3. Танцювальні малюнки: коло, лінії, шеренги. 4. Вітання (уклін). 5. Положення рук «на талії». 6. Позиції ніг: VI (I пряма), I вільна. 7. Вироблення музично-ритмічних навичок: поняття «такт»; плескання в долоні в темп (ритм) музики. 8. Елементарні танцювальні кроки по VI (I прямій) позиції: марш; крок із підніманням ноги – носок біля коліна опорної; легкий біг із підняттям ніг назад. 9. Елементи партерної гімнастики</p>	32	<p>1. Знайомий з технікою безпеки, правилами поведінки і обладнанням танцювальної зали. 2. Знає найпростіші відомості про анатомічну будову тіла (права, ліва рука; права, ліва нога; корпус; голова). 3. Знає і демонструє танцювальні малюнки: коло, лінії, шеренги. 4. Виконує вітання (уклін). 5. Демонструє положення рук «на талії». 6. Знає позиції ніг: VI (I пряма), I вільна.</p>

	<p>(в положенні лежачи): для розвитку гомілковостопного суглобу (I пряма); покращення виворотності (тазостегнового суглобу в demi-plie і grand-plie в положенні лежачи на спині) для розвитку гнучкості.</p> <p>10. Вправи на розвиток танцювальної координації на середині зали в повільному темпі: повороти і нахили голови в статичному положенні; releve по VI (I прямій) позиції; нахили корпусу вперед.</p> <p>11. Трамплінні стрибки по VI (I прямій) позиції.</p>		
<p>Модуль 2. Прості перебудови за танцювальним малюнком. Вільні танцювальні позиції ніг. Трамплінні стрибки по VI (I прямій) позиції.</p>	<p>1. Найпростіші відомості про анатомічну будову тіла (м'язи, осанка). 2. Малюнок: перебудова з кола в шеренгу, діагональ. 3. III вільна позиція ніг. 4. Вироблення музично-ритмічних навичок (зміна ритмічного малюнка під марш по колу). 5. Вивчення елементарних танцювальних кроків по VI (I прямій) позиції (півпальці). 6. Елементи партерної гімнастики (в положенні лежачі): для розвитку гомілковостопного суглобу (I вільна позиція); покращення виворотності тазостегнового суглобу в demi-plie і grand-plie в положенні лежачі на животі; для розвитку гнучкості («човник», «кошичок» та інші). 7. Вправи на розвиток танцювальної координації на середині зали в повільному темпі: простий боковий крок по VI (I прямій) позиції; легке акцентоване присідання (підготовка до бокового гуцульського кроку); піднімання й опускання працюючої натягнутої ноги вздовж опорної ковзаючим рухом до рівня коліна «журавлик». 8. Трамплінні стрибки по VI (I прямій) позиції.</p>	32	<p>1. За пропозицією викладача вміє правильно поставити корпус. 2. Розуміє поняття «такт», «затакт» і притупи. 3. Виконує елементарні танцювальні кроки по VI (I прямій) позиції (марш, крок із підніманням ноги – носок біля опорної, хід із каблучка, півпальці). 4. Демонструє елементи партерного уроку: розвиненість гомілковостопного суглобу шляхом скорочення і натягування стопи; гнучкість шляхом складання тіла. 5. Демонструє вправи на розвиток танцювальної координації на середині зали в повільному темпі. 6. Знає і вміє виконувати трамплінні стрибки по VI (I прямій) позиції.</p>

<p>Модуль 3. Найпростіші відомості про основні принципи класичного танцю. Танцювальні малюнки. Танцювальні етюди.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Найпростіші відомості про основні принципи класичного танцю виворотність і натягнутість. 2. Танцювальний малюнок: перебудова з кола в діагональ. 3. Вироблення музично-ритмічних навичок (зміна ритмічного малюнка через плескання в долоні та притупи). 4. Елементарні танцювальні рухи по VI (I прямій) позиції (галоп, підскоки, легкий біг з підняттям ніг назад). 5. Елементи партерної гімнастики (в положенні лежачі на животі і спині): укріплення м'язів живота і спини. 6. Вправи на розвиток танцювальної координації на середині зали в повільному темпі: releve по I вільній позиції; гуцульський боковий крок; гуцульський крок із каблучка; висока гуцулка (крок із підскоком). 7. Танцювальні етюди на розвиток творчих здібностей і артистизму. 	76	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вміє виконувати перебудови в різні прості хореографічні малюнки). 2. Демонструє елементарні танцювальні рухи (галоп, підскоки, легкий біг із підняттям ніг назад). 3. Знає і вміє виконувати основні елементи партерної гімнастики (розвиток гомілковостопного суглобу, вправи для укріплення м'язів спини і живота). 4. Демонструє підготовче положення і I позицію рук. 5. Демонструє основні рухи гуцульського танцю. 6. Виконує стрибки з підігнутими ногами. 7. Проявляє свої творчі здібності й артистизм під час виконання танцювальних етюдів.
--	---	----	---

II рік навчання

<p>Модуль 4. Партерна гімнастика: удосконалення професійних фізичних даних. Позиції рук у класичному танці. Ускладнення танцювальних кроків. Комбінування ритмічних малюнків.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Закріплення знання і навичок отриманих на першому році навчання. 2. Партерна гімнастика: продовження роботи над удосконаленням професійних фізичних даних (виворотність, гнучкість); розвиток танцювального кроку шляхом виконання поздовжнього і поперечного шпагатів. 3. Позиції рук (III позиція). 4. Елементарні танцювальні кроки по I вільній позиції (марш, півпальці, з каблучка та ін.). 5. Ускладнення вивчених кроків: ритмічним малюнком; комбінуванням; координацією голови. 6. Вивчення кроків на середині зали: pas польки; pas полонезу; 	64	<ol style="list-style-type: none"> 1. Виконує комбінаційні вправи партерного уроку з допомогою викладача. 2. Вміє тримати інтервали. 3. Демонструє оберти на місті (90°; 180°) з головою (тримаючи точку). 4. Знає позиції рук (III позиція). 5. Виконує pas польки, pas полонезу, змінний крок. 6. Вміє емоційно пережити ігрову ситуацію і проявляє артистизм у танцювальних етюдах. 7. Демонструє стрибки temps leve saute по I вільній позиції (навчальна форма).
--	--	----	--

	<p>змінний крок.</p> <p>7. Оберти на місті (90°; 180°) з головою (тримаючи точку).</p> <p>8. Танцювальні комбінації та етюди на основі казкових образів.</p> <p>9. Стрибки <i>temps leve saute</i> по I вільній позиції (навчальна форма).</p> <p>10. Трамплінні стрибки по точках.</p>		
<p>Модуль 5. Позиції та положення рук у класичному танці. Перебудова в пари. Ускладнення танцювальних кроків. Комбінування трамплінних стрибків.</p>	<p>1. Партерна гімнастика: вправи на розвиток гнучкості спини – «місток» з положення лежачі та з колін; вправи на укріплення м'язів живота шляхом фіксації натягнутих ніг у повітрі на 25°; 45°; 90°.</p> <p>2. Позиції рук (положення <i>allongée</i>).</p> <p>3. Зміна танцювального малюнку в поєднанні зі зміною танцювального кроку.</p> <p>4. Перебудова в пари.</p> <p>5. Танцювальні кроки на середині зали: підскоки по точкам (в повороті); боковий галоп у повороті; <i>pas chassé</i> по III позиції.</p> <p>6. Трамплінні стрибки: по I вільній позиції з виконанням розніжки на 45° в повітрі; комбіновані.</p>	76	<p>1. Виконує самостійно комбінаційні вправи партерного уроку.</p> <p>2. Вміє виконувати етюди з ускладненим малюнком на матеріалі вивчених рухів.</p> <p>3. Демонструє трамплінні стрибки по I вільній позиції по точкам; з виконанням розніжки на 45° в повітрі; комбіновані.</p>
III рік навчання			
<p>Модуль 6. Елементи <i>exercice</i> класичного танцю обличчям до станка. Елементи народно-сценічного танцю на середині зали. Комбіновані трамплінні стрибки.</p>	<p>1. <i>Exercice</i> класичного танцю (обличчям до станка): I, II, V позиції ніг; <i>demi plié</i> по I і II позиціях; <i>relevé</i> по I і II позиціях; <i>battement tendu</i> по I позиції вбік; <i>battement tendu</i> з <i>demi plié</i> по I позиції вбік; <i>battement tendu jeté</i> по I позиції вбік.</p> <p>2. Позиції рук, ніг на середині зали.</p> <p>3. Елементи народно-сценічного танцю на середині зали: прості положення рук в українському танці (стулені в кулачки, відкриті вбік або в III позиції); простий хід; хороводний; вихилясник; притупи; різновиди елементарних присядок тощо. <i>tour chainé</i> (навчальна форма).</p> <p>4. Комбіновані трамплінні стрибки.</p>	80	<p>1. Демонструє правильну постанову корпусу біля станка, I та II позиції ніг обличчям до станка;</p> <p>2. Виконує вправи <i>exercice</i> класичного танцю (обличчям до станка): <i>demi plié</i> по I позиції; <i>battement tendu</i> по I позиції вбік.</p> <p>3. Демонструє на середині зали: вміння тримати корпус (апломб); <i>tour chainé</i> (навчальну форму); трамплінні стрибки по I позиції.</p> <p>4. Вміє виконати основні рухи з народно-сценічного танцю: прості ходи;</p>

			вихилясник; притупи; різновиди елементарних присядок тощо. 5. Називає види вивчених танців.
Модуль 7. Збільшення кількості вправ exercise класичного танцю. Класичні стрибки на середині зали. Port de bras. Елементи українського танцю на середині зали. Танцювальні етюди.	1. Exercise класичного танцю (обличчям до станка): demi plié по I, II, V позиції ніг; battement tendu по I позиції вперед, вбік; battement tendu jete по I позиції вперед і вбік; demi rond jambe par terre en dehors et en dedans; passe par terre; положення ноги sur le coude-pied; положення passe; battements relevés lents на 45° вбік; grands battements jetés вбік. 2. Рухи на середині зали: demi plie по I і II позиції; releve по I і II позиції; battement tendu по I позиції вперед, вбік battement tendu jete по I позиції вперед і вбік; положення ноги sur le coude-pied; 3. Стрибки (temps leve saute по I і II позиції). 4. II port de bras. 5. Елементи народно-сценічного танцю на середині зали: основні положення рук в українському танці (прості, комбіновані, в парі); положення ніг – I пряма, III позиції; «віршовочка» (плетінка); тинок; різновиди доріжок; бігунець тощо; 6. Танцювальні етюди на матеріалі вивчених рухів.	95	1. Виконує вивчені вправи exercise класичного танцю (обличчям до станка): demi plie по II і V позиції; battement tendu по I позиції вперед; battement tendu jete по I позиції вперед і вбік; releve по I і II позиції; положення ноги sur le coude-pied і passe. 2. Демонструє на середині зали: demi plie по I позиції; battement tendu по I позиції вбік; I port de bras; pas balance; tour chainé. 3. Знає основні положення рук в українському танці: прості; комбіновані; в парі. 4. Вміє виконати: «віршовочку» (плетінку); тинок; різновиди доріжок; бігунець тощо; 5. Демонструє точність, ритмічність і артистизм при виконанні нескладних хореографічних номерів.
IV рік навчання			
Модуль 8 Exercise класичного танцю. Класичні стрибки	1. Exercise класичного танцю (обличчям до станка): demi-plie і grand-plie по I, II і V позиції; battement tendu по всім напрямкам;	80	1. Демонструє основні елементи класичного танцю (обличчям до станка): demi-plie і grand-plie по I, II і V позиції;

<p>на середині зали. Port de bras. Елементи українського танцю.</p>	<p>battement tendu jete по всіх напрямкам; temps relevé par terre з I позиції rond de jambe par terre en dehors et en dedans; battement fondu по всіх напрямкам (носком у підлогу); battement frappe вбік (носком у підлогу); battements relevés lents на 45 ° у всіх напрямках; grands battements jetés. перегини корпусу вбік і назад.</p> <p>2. Exercise класичного танцю на середині зали: demi-plie і grand-plie по I, II і V позиції; battement tendu по V позиції по всіх напрямкам (en face); battement tendu jete по V позиції по всіх напрямкам (en face); rond de jambe par terre en dehors et en dedans; battement fondu вбік, вперед (носком у підлогу); battement frappe вбік (носком у підлогу); battements relevés lents на 45 ° у всіх напрямках; grands battements jetés.</p> <p>3. Стрибки: temps leve saute по I, II і V позиції; changement de pied. pas echarpe.</p> <p>4. III port de bras.</p> <p>5. Елементи народно-сценічного танцю на середині зали: «веретено» в оберті; висока коломийка; tour chainé; припадання в оберті; різновиди закладок, тримаючись за станок; повзунець; різновиди обертань у простому вигляді і в комбінаціях.</p> <p>6. Основні рухи українського танцю.</p>		<p>battement tendu по I позиції назад; battement tendu jete по I позиції назад; demi rond de jambe par terre en dehors et en dedans; passe par terre; battement fondu вбік, вперед (носком у підлогу); battements relevés lents на 45° у всіх напрямках; grands battements jetés вбік, вперед; перегини корпусу вбік і назад.</p> <p>2. Виконує рухи на середині зали: demi-plie і grand-plie по I, II і V позиції; battement tendu по I позиції по всіх напрямкам; battement tendu jete по I позиції вперед, вбік; demi rond de jambe par terre en dehors et en dedan; passe par terre; стрибки temps leve saute по I і II позиції; II port de bras.</p> <p>3. Знає і демонструє базові елементи віртуозної техніки: «веретено» в оберті; висока коломийка; tour chainé; припадання в оберті; різновиди закладок, тримаючись за станок; повзунець; різновиди обертань у простому вигляді і в комбінаціях.</p>
<p>Модуль 9. Exercise класичного танцю</p>	<p>1. Exercise класичного танцю (обличчям до станка): battement tendu по V позиції; battement tendu jete по V позиції;</p>	<p>95</p>	<p>1. Демонструє елементи exercise класичного танцю біля станка: battement tendu по</p>

<p>обличчям до станка по V позиції. Exercise класичного танцю на середині зали en fasse. Класичні стрибки по V позиції. Елементи віртуозної техніки за народно-сценічним танцем. Танцювальні етюди на основі елементів українського танцю.</p>	<p>rond de jambe par terre; battement fondu по V позиції; battement frappe по V позиції; rond de jambe en l'air (учбова форма без обертання в колінному суглобі); grands battements jetés по всім напрямкам.</p> <p>2. Exercise класичного танцю на середині зали, використовуючи: V позицію; стрибки temps leve saute по V позиції; changement de pieds; pas echarpe en face.</p> <p>3. Елементи віртуозної техніки: різновиди обертасів; різновиди «голубців»; різновиди обертів на місці і в просуванні тощо.</p> <p>4. Етюд на основі елементів українського танцю.</p>		<p>V позиції; battement tendu jete по V позиції; rond de jambe par terre; battement fondu по V позиції; battement frappe по V позиції; grands battements jetés назад.</p> <p>2. Exercise класичного танцю: на середині зали, використовуючи V позицію; стрибки temps leve saute по V позиції; pas echarpe en face.</p> <p>3. Знає і демонструє елементи віртуозної техніки: різновиди обертасів; різновиди «голубців»; різновиди обертів на місці і в просуванні тощо.</p> <p>4. Виконує основні рухи українського танцю.</p> <p>5. Вміє відтворювати прості хореографічні образи, застосовуючи уяву і фантазію, поєднує сприйняття музики і казкових або літературних героїв.</p>
--	---	--	--

7. Список рекомендованої літератури

1. Бондаренко Л. Методика хореографической работы в школе и внешкольных заведениях. Київ : Музична Україна, 1985. 224 с.
2. Верховинець В. Теорія українського народного танцю. Київ : Музична Україна, 2008. 150 с.
3. Годовський В. М., Арабська В. І. Теорія і методика роботи з дитячим хореографічним колективом : метод. рекомендації, лекції, навч. програма. Рівне : РДГУ, 2000. 76 с.
4. Зайцев Є. Основи народно-сценічного танцю : посіб. Київ : Мистецтво, 1975. Ч. I. 223 с.
5. Зайцев Є. Основи народно-сценічного танцю : посіб. Київ : Мистецтво, 1976. Ч. II. 285 с.
6. Колногузенко Б. М. Хореографічне мистецтво. Харків : ХДАК, 2008. 224 с.
7. Мартиненко О. В. Методика хореографічної роботи з дітьми старшого дошкільного віку : навч. посіб. Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2009. 156 с.
8. Цветкова Л. Ю. Методика викладання класичного танцю : підручник. Київ : Альтепрес, 2007. 324 с.
9. Шалапа С. В., Корисько Н. М. Методика роботи з хореографічним колективом : підручник для студентів 6.020202 «Хореографія» спеціалізацій «Народна хореографія», «Сучасна хореографія», «Бальна хореографія». Київ : НАКККиМ, 2015. 256 с.
10. Шалапа С. В. Теорія і методика викладання спортивного танцю : підручник. К. : НАКККиМ, 2015. 396 с.
11. Шевчук А. С. Дитяча хореографія: навч.-метод. посібник. Тернопіль : Мандрівець, 2016. 288 с.
12. Шевчук А. С. Дитяча хореографія: програма та навчально-методичне забезпечення хореографічної діяльності дітей від 3-7 років : навч.-метод. посіб. Київ : Шкільний світ, 2008. 127 с.
13. Шевчук А. С. Українські музично-хореографічні традиції як засіб музично-рухового розвитку старших дошкільників. Фастів : Поліфаст, 2005. 330 с.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Критерії оцінювання рівня досягнення результатів навчання

Рівні навчальних досягнень	Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання окремих тренувальних вправ, слабо координує рухи та концентрує увагу.
	2	Володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного засвоювання. Виконує вірно лише окремі танцювальні елементи та вправи класичного та народно-сценічного танцю. Здатен частково концентрувати увагу.
	3	Володіє навчальним матеріалом на рівні часткового виконання танцювальних елементів. Виконує вірно лише частину тренувальних вправ екзерсису класичного танцю і рухів народно-сценічного танцю.
II. Середній	4	Володіє навчальним матеріалом на початковому рівні, значну частину здатен відтворити на репродуктивному рівні. Має добрі професійні та зовнішні данні, не координує рухи, не в повному обсязі виконує вправи екзерсису класичного танцю та елементи народно-сценічного танцю.
	5	Володіє навчальним матеріалом на рівні вище початкового, здатен за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину. Має посередні професійні та зовнішні данні, але завдяки наполегливості та працездатності добре справляється з програмним матеріалом.
	6	Може відтворювати значну частину теоретичного та практичного навчального матеріалу, виявляє знання та розуміння основних положень методики класичного та народно-сценічного танцю, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, робити висновки та виправляти помилки. Має добрі професійні данні, рухається координовано, але через слабку мотивацію не виконує в повному обсязі матеріал уроку.
III. Достатній	7	Здатен застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії. Володіє основами екзерсису класичного танцю та комплексом рухів народно-сценічного танцю, але не може відтворювати їх у повному обсязі в окремих танцювальних елементах, танцювальних комбінацій, заданих викладачем.
	8	Вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію, самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки під керівництвом викладача. Володіє основами екзерсису класичного танцю та комплексом рухів народно-сценічного танцю, але не в повному обсязі здатен виконувати танцювальні етюди.
	9	Вільно володіє вивченим обсягом навчального матеріалу, у тому числі застосовує його на практиці, самостійно виправляє допущені помилки. Вміє вірно відтворювати елементи всіх розділів уроку, але припускається незначних недоліків у виконанні деяких технічних вправ.

IV. Високий	10	Виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає власні цілі навчальної діяльності, за допомогою викладача знаходить джерела інформації і самостійно використовує їх відповідно до цілей, встановлених викладачем. Добре виконує вправи всіх розділів екзерсису класичного танцю, рухи і комбінації народно-сценічного танцю, але допускає незначні недоліки у положеннях рук, тіла та голови, що не заважає виконанню комбінацій та танцювальних етюдів, заданих викладачем.
	11	Самостійно знаходить джерело інформації і використовує отримані відомості у відповідності до мети та завдань власної навчальної діяльності. Використовує набуті знання і вміння в нестандартній ситуації. Правильно відтворює елементи всіх розділів уроку, швидко засвоює танцювальні етюди та комбінації, задані викладачем, вірно виконує технічні вправи, підвищує техніку виконання.
	12	Виявляє особливі здібності, проявляє творчу особистість і вміє самостійно набувати знання. Бездоганно виконує елементи всіх розділів уроків класичного та народного танцю, швидко засвоює танцювальні етюди, задані викладачем, вміє самостійно реалізувати набуті знання та вміння, відрізняється виконавською манерою, музикальністю, емоційністю, натхненністю під час виконання танцювальних композицій.

Зміст і форми поточного та підсумкового контролю

Рік навчання	Програмні вимоги	
1	-	<p style="text-align: center;">Практичний показ за модулями I –III</p> <p><i>Виконати:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вміння перебудовуватися в різні прості хореографічні малюнки (лінія, коло, шеренга). 2. Елементарні танцювальні кроки (галоп, підскоки, легкий біг із підняттям ніг назад). 3. Основні елементи партерної гімнастики. 4. Підготовче положення і I позиція рук. 5. Основні рухи гуцульського танцю. 6. Стрибки з підігнутими ногами.
2	<p style="text-align: center;">Практичний показ за IV модулем</p> <p><i>Виконати:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Комбінаційні вправи партерного уроку з допомогою викладача. 2. Оберти на місті (90°; 180°) з головою (тримаючи точку). 3. Pas польки, pas полонезу, змінний крок. 4. Стрибки temps leve saute по і вільній позиції (навчальна форма). <p><i>Вміти :</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тримати інтервали. 2. Емоційно пережити ігрову ситуацію і проявити артистизм у танцювальних етюдах. <p><i>Знати :</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Позиції рук (III позиція). 	<p style="text-align: center;">Практичний показ за V модулем</p> <p><i>Виконати:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Самостійно комбінаційні вправи партерного уроку. 2. Етюди з ускладненим малюнком на матеріалі вивчених рухів. 3. Трамплінні стрибки по і вільній позиції по точкам; з виконанням розніжки на 45° в повітрі; комбіновані.
3	<p style="text-align: center;">Практичний показ за VI модулем</p> <p><i>Виконати:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вправи exercise класичного танцю (обличчям до станка): demi plié по I позиції; battement tendu по I позиції вбік. 2. На середині зали: tour chainé (навчальну форму); трамплінні стрибки по I позиції; основні рухи з народно-сценічного танцю: прості ходи; вихилясник; притупи; різновиди елементарних присядок тощо. 	<p style="text-align: center;">Практичний показ за VII модулем</p> <p><i>Виконати:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вправи exercise класичного танцю (обличчям до станка): demi plié по II і V позиції; battement tendu по I позиції вперед; battement tendu jete по I позиції вперед і вбік; releve по I і II позиції; положення ноги sur le coude-pied і passe. 2. На середині зали: demi plié по I позиції;

		<p>battement tendu по I позиції вбік; I port de bras; pas balance; tour chainé. 3. Основні положення рук в українському танці: проті; комбіновані; в парі. 4. Вміє виконати: вірвовочку (плетінку); тинок; різновиди доріжок; бігунець тощо.</p>
4	<p style="text-align: center;">Практичний показ за VIII модулем</p> <p><i>Виконати:</i> 1. Основні елементи класичного танцю (обличчям до станка): demi-plie і grand-plie по I, II і V позиції; battement tendu по I позиції назад; battement tendu jete по I позиції назад; demi rond de jambe par terre en dehors et en dedans; passe par terre; battement fondu вбік, вперед (носком в підлогу); battements relevés lents на 45° у всіх напрямках; grands battements jetés вбік, вперед; нахили корпусу вбік і назад. 2. Рухи на середині зали: demi-plie і grand-plie по I, II і V позиції; battement tendu по I позиції по всім напрямкам; battement tendu jete по I позиції вперед, вбік; demi rond de jambe par terre en dehors et en dedans; passe par terre; стрибки temps leve saute по I і II позиції; II port de bras. 3. Базові елементи віртуозної техніки: «Веретено» в оберті; висока коломийка; tour chainé; припадання в оберті; різновиди закладок, тримаючись за станок; повзунець; різновиди обертань у простому вигляді і в комбінаціях.</p>	<p style="text-align: center;">Практичний показ за IX модулем</p> <p><i>Виконати:</i> 1. Елементи exercise класичного танцю біля станка: battement tendu по V позиції; battement tendu jete по V позиції; rond de jambe par terre; battement fondu по V позиції; battement frappe по V позиції; grands battements jetés назад. 2. Exercise класичного танцю на середині зали, використовуючи V позицію; стрибки temps leve saute по V позиції; pas echarpe en face; 3. Елементи віртуозної техніки: різновиди обертасів; різновиди «голубців»; різновиди обертів на місці і в просуванні тощо. 4. Основні рухи українського танцю.</p>
4	<p>Випускний практичний показ із демонстрацією завдань останнього модуля 4 року навчання.</p>	

